

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Георги Т. Томов, д.м.

Катедра по Пародонтология и заболявания на оралната лигавица, ФДМ, МУ - Пловдив

Назначен със заповед № Р-109-102/07.03.2022 г. за член на научно жури по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 7.2. *Дентална медицина* в докторска програма „*Детска стоматология*“

Автор: *ГЕРГАНА ТРИФОНОВА ТРИФОНОВА*

Форма на докторантурата: самостоятелна форма на обучение

Катедра: Детска дентална медицина, ФДМ при МУ - Варна

Тема: *ОЦЕНКА НА ОРАЛНИЯ СТАТУС ПРИ ДЕЦА СЪС ЗЛОКАЧЕСТВЕНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ, ПОДЛОЖЕНИ НА ХИМИОТЕРАПИЯ*

Научен ръководител:

ПРОФ. Д-Р РАДОСВЕТА С. АНДРЕЕВА-БОРИСОВА, Д.М.Н.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Прегледът на документите показва, че процедурата по отчисляването на докторанта и процедурата по обявяване на защитата са спазени, документите са подготвени съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински Университет – Варна. Докторантът е приложил изискуемите **три** публикации в пълен текст.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Д-р ГЕРГАНА ТРИФОНОВА ТРИФОНОВА се дипломира през 2006 г. във ФДМ към Медицински Университет - Пловдив, придобивайки магистърска степен „Лекар по дентална медицина“. От 2010 г. работи като асистент към катедра „Детска дентална медицина“ към ФДМ при МУ – Варна. През 2018 г. е зачислена като редовен докторант към същата катедра. Във връзка с дисертационния труд кандидатът е публикувал **3 пълнотекстови статии**, в които е първи автор.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем, в научно-приложно отношение, е висока. Оралните усложнения, свързани с провежданата онкологична терапия при пациенти в детска възраст, са преди всичко сериозен медицински проблем. Острите орални усложнения възникват 5-7 дни от началото на всяка химиотерапия и съответстват на промените в кръвната картина. Оралният мукозит е най-честото и най-сериозно усложнение на химиотерапията в устната кухина, което се познава добре от онколозите, но не и от денталните лекари, които следва да консултират и лекуват симптоматично пациентите в този критичен момент. Друг сериозен проблем са оралните опортюнистични инфекции, невропатичната болка в ЛЧО, различни хейлити и др. Всички тези усложнения могат сериозно да повлияят на качеството на живот на пациентите и да се явят допълнителен фактор за усложняване и влошаване на клиничната картина. В този контекст липсата на алгоритми за поддържане на оптимално орално здраве на децата със злокачествени заболявания в нашата страна е сериозен пропуск, който аргументира основната цел на представената дисертация.

4. Познаване на проблема

Литературният обзор към дисертацията е информативен и последователно разглежда епидемиологията на злокачествените заболявания в детската възраст и тяхната клинична характеристика. Отделна глава е посветена на оралните промени при децата с левкемия. Разгледани са ефектите върху оралната лигавица и пародонта. Коментирани са способите за съвременна диагностика на оралните заболявания при децата със злокачествени заболявания и клиничната оценка на оралните промени при педиатрични пациенти, подложени на химиотерапия. В последната глава е разгледана профилактиката на оралните заболявания при деца в контекста на химиотерапията.

Може да се заключи, че д-р Трифонова обстойно се е запознала с темата. Въпреки че липсва обобщаващ анализ в края на литературния обзор, от изложението става ясно, че най-важният проблем е липсата на алгоритми за поддържане на оптимално орално здраве на децата със злокачествени заболявания в нашата страна. Този факт свързва органично обзора с целта и задачите, формулирани от докторанта.

5. Методика на изследването

Целта е ясно формулирана, а шесте задачи за нейното разрешаване – логично и изчерпателно подбрани. За решаването им е използван достатъчен по обем клиничен материал (50 педиатрични пациента с левкемия, подложени на химиотерапия, 50 здрави деца и 60 дентални лекари). Пациенти са набирани от Клиниката по детска клинична хематология и онкология към УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна. Подборът на участниците е подчинен на точно дефинирани критерии. В първата задача докторантът си поставя за цел да проучи неблагоприятното влияние на злокачествените заболявания и провежданата химиотерапия върху оралното здраве на децата на възраст между две и 18 години. В задача №2 се прави комплексна оценка на оралния статус (лигавица на устната кухина, зъбни структури, гингива и пародонт) на децата със злокачествени заболявания преди лечението и в хода на химиотерапията. В третата задача се съпоставя оралното здраве при деца без и със злокачествени заболявания. В задача №4 се изследва влиянието на злокачественото заболяване върху индивидуалното качество на живот на децата. Петата задача е адресирана към лекарите по дентална медицина, като чрез анкетно проучване се установява информираността на детските дентални медици за злокачествените заболявания в детската възраст. В последната задача се анализират лечебните и

профилактични алгоритми за поддържане на добро орално здраве на децата със злокачествени заболявания.

Методите и схемата на провеждане на проучванията са изчерпателно описани. Правилно са подбрани използваните статистически методи, което е предпоставка за достоверността на направените изводи.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е написан на 158 стандартни страници и е онагледен с 6 таблици, 52 фигури, 6 снимки и 4 приложения. Литературната справка включва 169 литературни източника, от които 8 на кирилица и 161 на латиница

Дисертацията започва с литературен обзор по проблема, който е добре оформен, информативен и последователно разглежда връзката между онкологичните заболявания в детска възраст и тяхната терапия, и оралното здраве. Обзорът ясно подчертава най-важния проблем, а именно - липсата на специфични алгоритми за поддържане на оптимално орално здраве на децата със злокачествени заболявания в България. Това свързва органично обзора с целта и задачите, формулирани от докторанта.

След формулиране на целта и шестте задачи, дисертантът излага последователно материалите и методите, използвани в дисертационния труд.

Резултатите от клиничните и анкетни изследвания, получени при изпълнение на задачите са коректно описани и придружени от добре структурирани таблици и фигури (част от които представляват снимков материал).

Считам, че при разработката на дисертацията, са получени достатъчно съществени резултати, чийто характер може да се определи като обогатяване на съществуващите знания относно оралната патология при педиатрични пациенти с онкологични заболявания и аргументиране на необходимостта от интердисциплинарен подход при тяхното лечение. Обсъждането на резултатите има синтетичен характер и разкрива логичната връзка между тях. Направена е съпоставка между данните от собствените изследвания и намерените аналогични резултати в литературните източници. Направените изводи са достоверни и отразяват в голяма степен приносите на разработения труд.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Формулирани са четири приноса с приложен характер и два с теоретичен характер, които отчасти приемам (приносите имат национален характер и не добавят нови знания в полето на оралната медицина). Сред по-важните приноси на дисертационния труд е установяването на денталния, орално-хигиенен, пародонтален, гингивален и лигавичен статус на български деца със злокачествени заболявания. Вторият важен принос с приложен характер са препоръките за денталното лечение на деца с онкологични заболявания преди и след започване на химиотерапия, което включва модел на превантивни грижи за деца с онкологични заболявания, алгоритъм за дентално лечение и модел за дентални грижи при деца с онкологични заболявания по време на провеждане на онкологичната терапия.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с дисертационния си труд д-р Г. Трифонова е публикувала три пълнотекстови статии. Първата, публикувана в Известия на съюза на учените – Варна, разглежда изменението по оралната лигавица при деца със злокачествени заболявания. Втората статия, публикувана в същото списание, е с акцент върху денталния статус при педиатрични пациенти с онкологични заболявания. Третата публикация е в списанието на СУБ Варна (Journal of the

Union of Scientists-Varna) и разглежда разпространението и тежестта на гингивита при здрави деца и при деца с онкологични заболявания. И в трите публикации тя е първи автор. Въпреки че публикациите са направени в периода 2017-2019 г., те не са цитирани и тепърва ще се преценява тяхното въздействие, но отчитайки актуалността на темата, предполагам, че те все пак ще привлекат вниманието на специалистите.

9. Лично участие на докторанта

Личното участие на докторанта в работата, получени резултати и формулираните приноси са без съмнение. Трябва да отчете, че макар д-р Г. Трифонова да работи в Катедрата по детска дентална медицина на ФДМ – Варна, част от най-значимите от научна гледна точка приноси на докторантурата, са получени в колаборация със специалисти по онкохематология, което е доказателство за същинския интердисциплинарен характер на разработката и в частност умението на докторанта за работа в екип. Колаборацията със специалист по онкохематология обогатява допълнително познанията на докторанта и допринася, както за пълнотата на работата, така и за компетентното разбиране и интерпретиране на тази сложна проблематика.

10. Автореферат

Представеният автореферат отразява в синтезиран вид структурата и съдържанието на дисертационната разработка.

11. Критични забележки и препоръки

Тъй като докторантурата има времеви ограничения, които не позволяват да се наблюдават и анализират включените в изследването пациентите за по-дълъг период от време, някои от изводите могат да претърпят корекции или да се обогатят. В този смисъл препоръчвам на д-р Г. Трифонова да продължи наблюденията си върху същите пациенти за по-дълъг период от време и да даде информация за хроничните ефекти на онкотерапията върху оралното здраве.

12. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Смятам, че докторантът Г. Трифонова, която демонстрира в своята дисертационна разработка добро познаване на тази специфична патология, може и трябва да продължи своите бъдещи изследвания в тази насока. За най-важен принос на нейната работа аз считам предложените препоръки за дентално лечение на деца с онкологични заболявания преди и след започване на химиотерапия. Желателно е тези препоръки да намерят по-широко разпространение, както сред детските зъболекари лекуващи тези пациенти, така и сред медицинските специалисти в областта на детската онкология.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

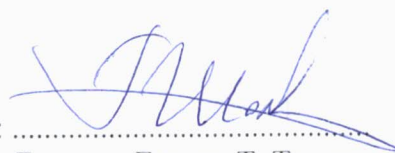
Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на МУ - Варна. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на МУ – Варна.

Дисертационният труд показва, че докторантът ГЕРГАНА ТРИФОНОВА ТРИФОНОВА **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения, като **демонстрира** качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на ГЕРГАНА ТРИФОНОВА ТРИФОНОВА в докторска програма „Детска стоматология“.

20. 04. 2022 г.

Рецензент:

Доц. д-р Георги Т. Томов, д.м.